

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

ІНСТИТУТ ТУРИЗМУ

НАДІЯ КІНДРАЧУК

**КУЛЬТУРА І ПАМ'ЯТКИ
ПРИКАРПАТТЯ**

**методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи
студентів денної форми навчання напряму підготовки «Туризм»**

Івано-Франківськ
«НАІР»
2013

УДК 316.772+725.94(477.86)
ББК 71(4 Укр.)
К 90

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 5 від 29 квітня 2013 р.)*

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент
КУШНІР В'ячеслав Григорович,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
доцент кафедри археології і етнології України,
декан історичного факультету;

кандидат історичних наук, доцент
ДЕРЕВІНСЬКИЙ Василь Федорович,
Київський національний університет
будівництва і архітектури,
доцент кафедри політичних наук.

К 90 *Культура і пам'ятки Прикарпаття : методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання напряму підготовки «Туризм» / Кіндрачук Н.М. – Івано-Франківськ: НАІР, 2013. – 56 с.*

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання напряму підготовки «Туризм» з курсу «Культура і пам'ятки Прикарпаття» містять загальні положення, структуру, тематичний план та зміст самостійної роботи курсу, запитання для самоконтролю та самоперевірки, тестові завдання, теми рефератів, основні поняття курсу, список основної та додаткової літератури.

Для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, а також усіх тих, хто цікавиться історико-культурною спадщиною Прикарпаття.

УДК 316.772+725.94(477.86)
ББК 71(4 Укр.)
© Кіндрачук Н. М., 2013

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
СТРУКТУРА КУРСУ	7
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ	8
ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ КУРСУ	9
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КУРСУ	36
СПИСОК ОСНОВНОЇ ТА ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	46

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прикарпаття – край багатой історико-культурної спадщини, духовних цінностей, національних звичаїв та традицій. Самобутній регіон зберіг для нащадків цікаві, втрачені або невідомі в інших місцевостях України, часто унікальні пам'ятки фольклорної, обрядової культури та ужиткового мистецтва. Своєрідність останніх полягає у впливі на їх формування контактів місцевих жителів з іншими етносами, в результаті чого традиційна народна культура Прикарпаття урізноманітнила і збагатила загальноукраїнську духовну скарбницю. Сьогодні вона потребує детального вивчення, творчого засвоєння та подальшого розвитку.

Дослідження культури і пам'яток Прикарпаття та їх ролі в розвитку масового туризму має наукове, суспільне й виховне значення, сприяє всебічному розширенню світогляду, духовному збагаченню й культурному відродженню української нації.

Курс **«Культура і пам'ятки Прикарпаття»** є важливою складовою спеціальної підготовки студентів навчальних закладів туристичного спрямування. Вона покликана сформувати необхідні теоретичні знання та практичні компетенції з основ культури та пам'яток Прикарпатського краю, надати майбутньому фахівцю у сфері туризму глибокі знання про історичний розвиток та етнографічне районування зазначеного вище регіону, різні аспекти перебудови побуту і культури місцевого населення, сучасний стан етнічних традицій та звичаїв, їх роль в житті людини.

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, суттєвим чинником у формуванні вміння

навчатися, активізації засвоєння знань та їх реалізації на практиці, основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час.

Мета самостійної роботи – сформувати пізнавальну активність студентів, сприяти засвоєнню ними основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглибити та розширити вже здобуті знання, підвищити рівень організованості.

Кожен студент повинен вміти раціонально організовувати свою навчальну діяльність, зокрема планувати роботу, чітко визначаючи її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним, а його виконання призводило до плідних результатів у навчальному процесі.

Запропоновані методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи передбачають опанування студентами в повному обсязі курсу «Культура і пам'ятки Прикарпаття» та сприяють формуванню самостійності як особистісної риси і важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Основними завданнями організації самостійної роботи студентів з курсу «Культура і пам'ятки Прикарпаття» є:

- засвоєння теоретичного матеріалу (лекційного курсу, а також окремих тем, питань, положень і т. д.);
- закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і творчих робіт;
- формування власної позиції;
- закладення основ самоорганізації та самовиховання;

– формування умінь та навичок постійно підвищувати свою кваліфікацію.

Самостійна робота студентів з курсу «Культура і пам'ятки Прикарпаття» потребує наявності серйозної та стійкої мотивації, яка визначається необхідністю ефективної професійної діяльності. Активізація самостійної роботи студентів може бути забезпечена такими факторами, як:

– участь у творчій діяльності та дослідницькій роботі (участь у наукових студентських конференціях, семінарах, олімпіадах і т. п.);

– використання активних методів навчання (підготовка рефератів, доповідей, повідомлень і т. п.);

– необхідність обов'язкового виконання індивідуальних завдань;

– ретельна підготовка до семінарських занять і дискусій різних видів;

– опрацювання статистичної інформації;

– розширення обсягу знань з курсу за рахунок роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;

– застосування мотивуючих факторів контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання знань).

На самостійну роботу студентів денної форми навчання спеціальності «Туризм» з курсу «Культура і пам'ятки Прикарпаття» відводиться 22 години. Це приблизно 41 % від загальної кількості годин (54 години). Зміст самостійної роботи визначається

навчальною програмою курсу, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

**СТРУКТУРА КУРСУ
«КУЛЬТУРА І ПАМ'ЯТКИ ПРИКАРПАТТЯ»**

підготовки Напрям	Форма навчання	Курс	Семестр	Кількість годин			Вид контролю
				Лекції	Семінари	Самостійна Робота	
«Туризм» 6.140103	денна	I	I	16	16	22	Залік
				Загальна кількість годин 54			
Освітньо-кваліфікаційний рівень – «Бакалавр»							

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
«КУЛЬТУРА І ПАМ'ЯТКИ ПРИКАРПАТТЯ»**

№	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота студентів
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1 ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА ПРИКАРПАТТЯ				
1	Прикарпаття в найдавніші часи	2	2	2
2	Прикарпаття під владою Речі Посполитої та Австро-Угорської імперії	2	2	2
3	Прикарпаття в роки Першої та Другої світових війн	2	2	2
4	Антинацистський рух опору на Прикарпатті та боротьба за незалежність України	2	2	2
Змістовний модуль 2 ЕТНОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ПРИКАРПАТТЯ				
5	Характеристика етнографічних регіонів Прикарпаття: Опілля і Бойківщина	2	2	6
6	Характеристика етнографічних регіонів Прикарпаття: Покуття і Гуцульщина	2	2	6
7	Музейна спадщина Прикарпаття	4	4	2
Разом годин: 54		16	16	22

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ КУРСУ

«КУЛЬТУРА І ПАМ'ЯТКИ ПРИКАРПАТТЯ»

Тема 1. Прикарпаття в найдавніші часи

План

1. Загальна характеристика Прикарпаття.
2. Територія Прикарпаття в найдавніші часи.
3. Прикарпаття в період формування та розпаду Київської Русі.
4. Розвиток культури Давнього Галича.

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. Скільки відсотків Івано-Франківської області складають гірські масиви?
2. Які райони Івано-Франківської області належать до Прикарпаття?
3. У який період через Балкани і Подунав'я на територію Прикарпаття прийшли землеробсько-скотарські племена культури лінійно-стрічкової кераміки?
4. Назвіть місця видобутку й первинної обробки крем'яної сировини та інших порід каменю на Прикарпатті.

Теми рефератів

1. Курганні могильники на Прикарпатті.
2. Пам'ятки трипільської культури на Прикарпатті.
3. Комарівська культура на Прикарпатті.
4. Липицька культура на Прикарпатті.
5. Культура Прикарпаття періоду Київської Русі.

6. Городища часів Галицького князівства та Галицько-Волинської держави на території Галицького Прикарпаття.

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте їх:

1. Прикарпаття було заселене ще в доісторичну епоху, що підтверджують виявлені тут залишки стоянок раннього, середнього і пізнього неоліту.

А) так

Б) ні

2. До Прикарпаття належить Івано-Франківська та Львівська області.

А) так

Б) ні

3. Третина Івано-Франківської області вкрита лісами, які становлять 10 % лісів України.

А) так

Б) ні

4. На гербі Івано-Франківської області зображений лев.

А) так

Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. Допоміжна історична дисципліна, що вивчає герби, кольорові емблеми, які належать особам, родам чи спільнотам, має назву:

А) топоніміка;

Б) геральдика;

В) нумізматики.

2. Історичною датою утворення Івано-Франківської області вважають:

А) 15 березня 1938 р.;

- Б) 4 грудня 1939 р.;
- В) 22 січня 1944 р.

3. Івано-Франківська область носила назву Станіславська до:

- А) 9 січня 1962 р.;
- Б) 10 червня 1971 р.;
- В) 9 листопада 1968 р.

4. Походження назви Станіславів:

- А) польське;
- Б) австрійське;
- В) угорське.

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. На Прикарпатті пам'ятки мустьєрського часу знайдені в:

- А) Галицькому районі;
- Б) Вижницькому районі;
- В) Тлумацькому районі.

2. На Прикарпатті мезолітичні стоянки знайдені в межах:

- А) Богородчанського району;
- Б) Стрийського району;
- В) Городенківського району.

3. В Івано-Франківській області поселення племен культури лінійно-стрічкової кераміки виявлено в:

- А) Дрогобицькому районі;
- Б) Калуському районі;
- В) Тисменицькому районі.

4. Поселення культури костобоків на Прикарпатті виявлено в:

- А) Галицькому районі;
- Б) Сколівському районі;
- В) Городенківському районі.

IV

Встановіть відповідність:

1.

А) початок історії стародавньої Європи	1) бл. 1 млн. рр. тому назад
Б) освоєння палеоантропи майже всієї території України	2) бл. 120 тис. рр. тому назад
В) закінчення льодовикової епохи в Європі і настання пори геологічної сучасності	3) бл. 11 000 рр. тому назад

2.

А) перші укріплення на території Давнього Галича	1) XII–VI ст. до н. е.
Б) спорудження Успенської церкви Давнього Галича	2) XVII ст.
В) період існування Липицької культури	3) I–III ст. н. е.

3.

А) період існування Комарівської культури	1) XV–XIII ст. до н. е.
Б) консолідації різних союзів східнослов'янських племен	2) VIII–IX ст.
В) поява на Подністров'ї дулібського протодержавного об'єднання	3) V–VI ст.

4.

А) Галич стає столицею Галицького князівства	1) 1141 р.
Б) смерть Ярослава Осмомисла	2) 1187 р.
В) захоплення Галича волинським князем Романом Мстиславичем	3) 1199 р.

Література [7; 11; 20; 24; 30; 36; 50; 57; 60].

Тема 2. Прикарпаття під владою Речі Посполитої та Австро-Угорської імперії

План

1. Прикарпаття у складі Речі Посполитої (сер. XIV ст. – 1772 р.).
2. Прикарпаття під владою Австро-Угорської імперії (1772–1918 рр.).

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. В якому році та після вступу військ якої держави Станіславська фортеця припинила своє існування?
2. Коли відбувся перехід козацьких підрозділів Северина Наливайка через Покуття?
3. Коли та за чиїм запрошенням відбувся похід 300 запорізьких козаків на чолі з полковником Топоровським на Гуцульщину і Покуття?
4. Який етнографічний регіон Прикарпаття став основним центром опришківства?

Теми рефератів

1. Історія будівництва Станіславської фортеці: 1662–1672 рр.
2. Андрій Потоцький – засновник міста-фортеці Станіслава.
3. Повстання покутських і молдавських селян у 1490–1492 рр. під проводом селянина Мухи.
4. Опришківський рух на Прикарпатті.
5. Православні братства – нова форма національно-культурного життя Галичини XVI ст.

6. Зародження театрального мистецтва на Прикарпатті.

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте їх:

1. У 1084 р. утворилось незалежне Галицьке князівство.

А) так

Б) ні

2. В 1387 р. польська королева Ядвіга приєднала Галичину до Польщі.

А) так

Б) ні

3. У 1736 р. під час першого поділу Польщі Галичина була насильно приєднана до Австрійської імперії.

А) так

Б) ні

4. Будівництво Станіславської фортеці тривало сім років.

А) так

Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. На 1677 р. у Галицькій землі налічувалося:

А) 565 сіл і 38 міст;

Б) 235 сіл і 15 міст;

В) 315 сіл і 20 міст.

2. На 1735 р. у Галицькій землі налічувалося:

А) 565 сіл і 53 міста;

Б) 235 сіл і 23 міста;

В) 717 сіл і 43 міста.

3. Будівництвом Станіславської фортеці з 1662 по 1672 рр. керував:

- А) Джуліяно да Сангало;
- Б) Андреас Бемер;
- В) Франсуа Корассіні.

4. Будівництвом Станіславської фортеці з 1679 по 1782 рр. керував:

- А) Шарм Бенуа;
- Б) Філібер Делорм;
- В) Бальдазарє Перуцці.

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. Найбільші напади турецько-татарських військ на Прикарпаття відбулись в:

- А) 1498 р.;
- Б) 1594 р.;
- В) 1723 р.

2. Під час повстання Мухи були здобуті найважливіші міста і фортеці Прикарпаття, а саме:

- А) Снятин;
- Б) Коломию;
- В) Косів.

3. Відомими ватажками опришків на Прикарпатті були:

- А) М.Гатала;
- Б) Г. Кардаш;
- В) П. Баглай.

4. Перші православні братства Галичини з'явилися в:

- А) Станіславі;
- Б) Рогатині;
- В) Коломійі.

IV

Встановіть відповідність:

1.

- А) засновник міста-фортеці Станіслава
- Б) єпископ Галицький і Львівський
- В) архімандрит Києво-Печерської лаври

- 1) Андрій Потоцький
- 2) Гедеон Балабан
- 3) Єлисей Плетенецький

2.

- А) початок театрального мистецтва на Прикарпатті
Б) поширення вертепу (пересувного лялькового театру) на Прикарпатті
В) забезпечення Галичиною до 5 % світового нафтовидобутку

- 1) кін. XVII ст.
2) кін. XVIII ст.
3) поч. XX ст.

3.

- А) встановлення парової машини на цукровому заводі в м. Тлумач
Б) сполучення залізничною колією Львова з Краковом і Віднем
В) створення Української чоловічої гімназії в м. Коломия

- 1) 1843 р.
2) 1861 р.
3) 1893 р.

4.

- А) створення Станіславської державної української гімназії
Б) початок революційних подій в Європі під назвою «Весна народів»
В) вихід в світ української газети «Зоря Галицька»

- 1) 1905 р.
2) 1848 р.
3) 1848 р.

Література [7; 11; 20; 21; 23; 24; 29–31; 50; 57; 60; 83; 84].

Тема 3. Прикарпаття в часи Першої та Другої світових війн

План

1. Прикарпаття в період ЗУНР.
2. Прикарпаття між двома світовими війнами (1919–1939 рр.).
3. Початок Другої світової війни і західноукраїнські землі.

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. Хто 21 листопада 1918 р. став повітовим державним комісаром ЗУНР у м. Печеніжин?
2. Хто 21 листопада 1918 р. став повітовим державним комісаром ЗУНР у м. Товмач?
3. Хто з 1900 р. у галицько-українському суспільстві очолював Греко-католицьку церкву?
4. В якому році у м. Львові було проголошено Акт відновлення Української державності?

Теми рефератів

1. Законодавче закріплення правового статусу української мови в нормативних актах ЗУНР.
2. Діяльність культурно-освітніх організацій Галичини в міжвоєнний період.
3. Напад Німеччини на СРСР 22 червня 1941 р. і територія Прикарпаття.
4. Становище української культури на Прикарпатті в період Другої світової війни.
5. Злочинні дії НКВС на Прикарпатті в період Другої світової війни.
6. Створення та наукова діяльність Учительського інституту в м. Станіславі.

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте їх:

1. 18 жовтня 1922 р. створена Українська Національна Рада Західно-Української Народної Республіки.

А) так

Б) ні

2. Організатором Листопадового зриву 1918 р. в Коломиї і на Покутті виступив Володимир Бемко.

А) так

Б) ні

3. 1 листопада 1939 р. Верховна Рада СРСР ухвалила закон «Про включення Західної України до складу СРСР з возз'єднанням її з Українською РСР».

А) так

Б) ні

4. 9 листопада 1925 року УНР прийняла рішення про створення першого народного уряду – Тимчасового Державного Секретаріату.

А) так

Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. Учительський інститут в м. Станіславі на момент свого створення складався з:

А) двох факультетів;

Б) трьох факультетів;

В) чотирьох факультетів.

2. Тимчасовий Державний Секретаріат ЗУНР очолив:

А) Володимир Винниченко;

Б) Кость Левицький;

В) Микола Міхновський.

3. Першим директором Учительського інституту в м. Станіславі був:

А) Федір Плотницький;

Б) Павло Водницький;

В) Тарас Зубкевич.

4. Газета Прикарпаття, що висвітлювала листопадові події 1918 р. мала назву:

- А) «Станиславівський голос»;
- Б) «Станиславівські вісті»;
- В) «Станиславівська правда».

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. У міжвоєнний період до складу Польщі увійшли наступні українські етнічні землі:

- А) Східна Галичина;
- Б) західна частина Волині і Полісся;
- В) західна частина Слобожанщини.

2. Які із наведених воєводств у грудні 1920 р. належали до Східної Галичини?

- А) Львівське;
- Б) Тернопільське;
- В) Чернівецьке.

3. Найбільш впливовими партіями Східної Галичини і Прикарпаття були:

- А) УНДО;
- Б) УСРП;
- В) НРУ.

4. До культурно-освітніх організацій Галичини міжвоєнного періоду належать:

- А) «Просвіта»;
- Б) «Рідна школа»;
- В) «Галичанка».

IV

Встановіть відповідність:

1.

А) член проводу УНДО	1) Володимир Охримович
Б) керівник УСРП	2) Лев Бачинський
В) Станіславський єпископ УГКЦ	3) Григорій Хомишин

2.

- А) напад Німеччини на СРСР
- Б) усунення мовним законом використання української мови в самоврядних установах
- В) рішення Ради послів Антанти про передачу Галичини Польщі

- 1) 22 червня 1941 р.
- 2) 31 липня 1924 р.
- 3) 15 березня 1923 р.

3.

- А) поет, перекладач
- Б) композитор
- В) письменник

- 1) Юрій Шкрумеляка
- 2) Ярослав Барнич
- 3) Олесь Бабій

4.

- А) письменник
- Б) керівник Станіславського обласного проводу ОУН
- В) співак

- 1) Г. Хоткевич
- 2) О. Луцький
- 3) М. Голинський

Література [7; 28–30; 49; 51; 57; 60].

Тема 4. Антинацистський рух опору на Прикарпатті та боротьба за незалежність України

План

1. Розгортання антинацистського руху опору на Прикарпатті.
2. Прикарпаття в добу тоталітаризму (1944–1991 рр.).
3. Розвиток культури на Прикарпатті в другій пол. ХХ – поч. ХХІ ст.

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. Назвіть збройні формування Українського Національного Руху Опору, що діяли в Галичині у 1943 році.

2. Коли була утворена Українська Гельсінська група?
3. Назвіть членів засновників Української Гельсінської групи.
4. Назвіть відомих народних майстрів Прикарпаття другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.

Теми рефератів

1. Звільнення м. Станіслава від фашистських загарбників.
2. Боротьба між радянською владою й визвольним рухом на Прикарпатті (кін. 1940-х – поч. 1950-х рр. ХХ ст.).
3. Операція «Вісла» й депортація до Польщі населення Станіславської області (серпень 1946 р.).
4. Зародження дисидентського руху на Прикарпатті.
5. Духовно-культурне життя на Прикарпатті в другій пол. ХХ ст.
6. Літературно-мистецьке життя на Прикарпатті в другій пол. ХХ ст..

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте їх:

1. З 23 жовтня 1943 по 6 травня 1944 р. в Станіславській області було розстріляно 533 українців за звинуваченнями у приналежності до ОУН.
А) так
Б) ні
2. Основною метою ОУН–УПА було відновлення української державності.
А) так
Б) ні
3. Початок звільнення Станіславської області під німецько-фашистських загарбників був покладений у ході операції «Вісла».

- A) так
- Б) ні

4. У липні 1943 р. розпочалася Львівсько-Сандомирська операція військ 1-го Українського фронту.

- A) так
- Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. Місто Станіслав було звільнено від фашистських загарбників:

- A) 27 липня 1944 р.;
- Б) 12 червня 1944 р.;
- В) 22 вересня 1944 р.

2. В складі Червоної армії проти німецько-фашистських загарбників воювало:

- A) 200 тис. уродженців Прикарпаття;
- Б) 100 тис. уродженців Прикарпаття;
- В) 320 тис. уродженців Прикарпаття.

3. До відомих письменників Прикарпаття належить:

- A) Дмитро Павличко;
- Б) Ліна Костенко;
- В) Іван Дзюба.

4. На 1948 р. сили українських націоналістів в Станіславській області нараховували:

- A) 26 бойових груп УПА;
- Б) 52 бойових групи УПА;
- В) 73 бойових групи УПА.

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. У липні 1944 р. під час Львівсько-Сандомирської операції було звільнено:

- A) Надвірну, Рогатин;
- Б) Косів, Яремче;

В) Долину, Калуш.

2. До відомих художників Прикарпаття належать:

- А) Дмитро Столярчук;
- Б) Ярема Стецик;
- В) Сливінський Володимир.

3. До відомих вчених Прикарпаття належать:

- А) Володимир Грабовецький;
- Б) Корбутяк Дмитро;
- В) Багрій Петро.

4. До відомих літературознавців Прикарпаття належать:

- А) Ярослав Ярош;
- Б) Олесь Бабій;
- В) Дмитро Степовик.

IV

Встановіть відповідність:

1.

А) створення Українського національного фронту	1) 1964 р.
Б) створення Івано-Франківської крайової організації Народного Руху України	2) 1989 р.
В) створення Народної гвардії ім. І. Франка	3) 1942 р.

2.

А) початок Львівсько-Сандомирської операції військ 1-го Українського фронту	1) липень 1944 р.
Б) початок Східно-Карпатської операції 4-го Українського фронту	2) жовтень 1944 р.
В) утворення Станіславської області	3) грудень 1939 р.

3.

А) перейменування Станіславської області на Івано-Франківську	1) 1962 р.
Б) проведення операції «Вісла»	2) 1947 р.
В) утворення нафтопромислового управління «Долинанафта»	3) 1952 р.

4.

А) перше публічне підняття національного синьо-жовтого прапора на Прикарпатті	1) 14 травня 1989 р.
Б) проведення «Живого ланцюга»	2) 21 січня 1990 р.
В) прийняття Декларації про державний суверенітет України	3) 16 липня 1990 р.

Література [7; 29; 30; 49; 57; 60].

Тема 5. Характеристика етнографічних регіонів Прикарпаття: Опілля і Бойківщина

План

1. Етнографічні особливості Опілля та жителів регіону: населення, господарство, традиції та звичаї.
2. Етнографічні особливості Бойківщини та жителів регіону: населення, господарство, традиції та звичаї.

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. Опишіть історичний процес етнографічного районування України?
2. Яку назву носить поширений однорядний житлово-господарський комплекс на Бойківщині?
3. Які кольори побутували на вишитих жіночих сорочках Опілля?
4. Як бойки називали конструкцію із вертикальних кількадеметрових стовпців та рухомого даху із кори, соломи чи драниць для зберігання сіна та соломи ?

Теми рефератів

1. Найдавніші поселення на території Опілля.
2. Найдавніші поселення на території Бойківщини.
3. Традиційна зайнятість жителів Опілля та Бойківщини: порівняльна характеристика.
4. Особливості традиційного одягу жителів Опілля.
5. Особливості традиційного одягу жителів Бойківщини.
6. Символізм бойківської писанки.

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте їх:

1. Археологічні знахідки свідчать про заселення Бойківщини ще в період бронзового віку.
А) так
Б) ні
2. Опілля межує на сході з річкою Золота Липа, на заході – з річкою Верещиця.
А) так
Б) ні
3. Бойківщина – суміжний з Гуцульщиною на заході український етнографічний регіон, що займає центральну частину Українських Карпат.
А) так
Б) ні
4. Опілля – український етнографічний регіон, західна частина Подільської височини в межах Львівської, Івано-Франківської та Тернопільської областей України.
А) так
Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. Назва «бойки» зафіксована у джерелах:

- А) XVII–XVIII ст.;
- Б) XV–XVI ст.;
- В) X–XI ст.

2. У широкому значенні назву «Опілля» вживали до низки географічних місць і населених пунктів у:

- А) Білорусі, Польщі;
- Б) Молдові, Румунії;
- В) Чехії, Словаччині.

3. Бойківщина перебувала у складі володінь Габсбургів в:

- А) 1772–1918 рр.;
- Б) 1697–1771 рр.;
- В) 1919–1924 рр.

4. Бойківщина перебувала у складі Польщі в:

- А) 1772–1918 рр.;
- Б) 1697–1771 рр.;
- В) 1919–1939 рр.

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. На Бойківщині народилися багато відомих діячів, зокрема:

- А) гетьман Петро Сагайдачний;
- Б) генеральний суддя часів Хмельниччини Іван Креховецький;
- В) поетеса Ліна Костенко.

2. Цінні колекції етнографічних матеріалів бойків зібрані у:

- А) Музеї етнографії та художнього промислу АН України (м. Львів);
- Б) Музеї народної архітектури і побуту (м. Львів);
- В) Музеї етнографії та художнього промислу АН України (м. Чернівці).

3. Дослідженню етнографії Бойківщини чимало уваги приділяли:

- А) І. Вагилевич, В. Охримович;
- Б) І. Франко, М. Зубрицький;
- В) Д. Багалій, О. Рудницький.

4. Територія Опілля розчленована річками:

- А) Щирка, Студений Потік;
- Б) Ходовець, Красна;
- В) Давидівка, Гнила Липа.

V

Встановіть відповідність:

1.

- 1) оберіг для тварин у бойків А) лайбики
- 2) головний чоловічий убір бойків Б) кучма
- 3) прямоспинні, до лінії талії жіночі безрукавки опілян В) кутаси

2.

- 1) довгополий, кольоровий, верхній одяг чоловіків Опілля А) свита
- 2) чоловічий та жіночий верхній плечовий одяг Опілля В) намітка
- 3) головний убір опільських жінок Б) капота

3.

- 1) перша згадка про смт. Перегінське А) 1301 р.
- 2) перша згадка про с. Гошів Б) 1393 р.
- 3) перша згадка про с. Сваричів В) 1386 р.

4.

- 1) перша згадка про м. Рогатин А) 1340 р.
- 2) перша згадка про с. Чесники Б) 1368 р.
- 3) перша згадка про с. Обельницю В) 1379 р.

Література [2–4; 6; 9; 10; 14–19; 25–27; 32–36; 40; 42; 45; 48; 53; 56; 60–64; 71; 73; 76; 82; 87–89; 92].

Тема 6. Характеристика етнографічних регіонів

Прикарпаття: Покуття і Гуцульщина

План

1. Етнографічні особливості Покуття та жителів регіону: населення, господарство, традиції та звичаї.
2. Етнографічні особливості Гуцульщини та жителів регіону: населення, господарство, традиції та звичаї.

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. Які райони за теперішнім адміністративно-територіальним поділом України належать до території Покуття?
2. Які райони за теперішнім адміністративно-територіальним поділом України належать до території Гуцульщини?
3. Яку назву носить згорнений ліжник або верета, котру клали в головах гуцулів ?
4. Вкажіть назву витворів гуцульських будівничих «хати з брамами».

Теми рефератів

1. Найдавніші поселення на території Покуття.
2. Найдавніші поселення на території Гуцульщини.
3. Традиційна зайнятість жителів Покуття та Гуцульщини: порівняльна характеристика.
4. Особливості традиційного одягу жителів Покуття.
5. Особливості традиційного одягу жителів Гуцульщини.
6. Похоронно-поминальні звичаї і обряди на Покутті.

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте його:

1. Гуцульщина розташована в південно-західній частині Українських Карпат.
А) так
Б) ні
2. До 1770 р. Гуцульщина входила до складу Молдавії, Польщі, Угорщини.
А) так
Б) ні
3. Заселення Гуцульщини розпочалося з пізньопалеолітичної доби.
А) так
Б) ні
4. Перші історичні відомості про Гуцульщину з'явилися в польських джерелах XIV – поч. XV ст.
А) так
Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. У середині XVII–XVIII ст. на території Гуцульщині діяли:
А) козацькі загони;
Б) ватаги опришків;
В) збройні загони Івана Підкови.
2. На буковинській Гуцульщині в 1840-х рр. супроти панщини відбулись повстання під керівництвом:
А) Івана Сірка;
Б) Северина Наливайка;
В) Лук'яна Кобилиці.

3. Найважливішими виявами національно-громадського життя Гуцульщини початку ХХ ст. були:

- А) бої Українських Січових Стрільців;
- Б) діяльність Української революційної партії;
- В) діяльність ОУН.

4. Назви «гуцул» походить від волоського слова «готул», що означає:

- А) горянин;
- Б) розбійник;
- В) лісоруб.

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. Аналіз антропологічних даних свідчить, що гуцули дуже близькі до українців межиріч:

- А) Дніпра;
- Б) Пруту;
- В) Дунаю.

2. В Гуцульській хаті над іконами вшали:

- А) «діди»;
- Б) стрічки;
- В) калачі з сиру;

3. Гуцули вважаються неперевершеними майстрами:

- А) різьби по дереву;
- Б) художнього ткацтва;
- В) лозоплетіння.

4. Основні матеріали для виготовлення гуцульського одягу:

- А) домоткане вовняне сукно;
- Б) шкіра;
- В) льон.

IV

Встановіть відповідність:

1.

1. перша згадка про

А) 1375 р.

- гуцульське поселення Город Б) 1390 р.
 2. перша згадка про гуцульське поселення Битків В) 1408 р.
 3. перша згадка про гуцульське поселення Пістинь
- 2.**
 1. перша згадка про Верховину А) 1424 р.
 2. перша згадка про гуцульське поселення Уторопи В) 1412 р.
 3. перша згадка про гуцульське поселення В. Березів Б) 1367 р.
- 3.**
 1) назва поселення А) Жаб'є
 2) гуцульська плащоподібна накидка Б) Гугля
 3) гуцульський чоловічий головний убір В) Клепаня
- 4.**
 1) широкий чоловічий пояс А) перемітка
 2) головний убір літніх жінок Б) черес
 3) гаманець В) мошенка

Література [1; 5; 8; 12–14; 19; 20; 29; 33; 34; 37; 39; 43; 46; 52; 54; 55; 58–60; 66–70; 72–75; 77–82; 93].

Тема 7. Музейна спадщина Прикарпаття

План

1. Охорона, вивчення та використання пам'яток історії та культури на Прикарпатті.
2. Івано-Франківський краєзнавчий музей (м. Івано-Франківськ).
3. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського (м. Коломия).

4. Музей «Писанка» (м. Коломия).
5. Краєзнавчий музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів (м. Долина).
6. Музей визвольних змагань Прикарпатського краю (м. Івано-Франківськ).
7. Національний заповідник «Давній Галич» (с. Крилос Галицького району).
8. Літературно-меморіальний музей Василя Стефаника (с. Русів Снятинського району).

Запитання для самоконтролю та самоперевірки

1. З скількох основних відділів складається експозиція музею «Бойківщина» в м. Долина?
2. Коли відбулося відкриття Івано-Франківського краєзнавчого музею?
3. До якого століття відноситься церква Успіння Пресвятої Богородиці в с. Крилос?
4. Яку кількість писанок налічує музей «Писанка» в м. Коломійі?

Теми рефератів

1. Проблеми музейних цінностей в Україні.
2. Церква Різдва Христового XIV–XVI ст. (м. Галич).
3. Церква Святого Пантелеймона XII ст. (с. Шевченкове Галицького району).
4. Старостинський замок XIV–XVII ст. (м. Галич).
5. Легендарна Княжа криниця XII ст. (с. Крилос Галицького району).

6. Успенський собор XII ст. (с. Крилос Галицького району).

Тестові завдання

I

Погодьтеся з наступними твердженнями або заперечте їх:

1. Відкриття Івано-Франківського краєзнавчого музею відбулося 1 травня 1940 р.

А) так

Б) ні

2. Літературний музей Прикарпаття в Івано-Франківську заснований в 1986 р.

А) так

Б) ні

3. Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича в його рідному селі Торговиця Городенківського району відкритий у 1971 р.

А) так

Б) ні

4. Музей М. Грушевського в с. Криворівня Верховинського району створений у 2002 р.

А) так

Б) ні

II

Виберіть серед запропонованих відповідей одну правильну:

1. Урочисте відкриття Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського відбулося:

А) 31 грудня 1934 р.;

Б) 12 серпня 1940 р.;

В) 18 вересня 1951 р.

2. Визначним центром килимарства з другої половини XIX ст. був:

А) Косів;

- Б) Верховина;
- В) Галич.

3. Урочисте відкриття музею «Писанка» (м. Коломия) відбулося:

- А) 23 вересня 2000 р;
- Б) 12 серпня 1998 р.;
- В) 18 вересня 2006 р.

4. Музей «Писанка» (м. Коломия) володіє колекцією понад:

- А) 6000 писанок;
- Б) 8000 писанок;
- В) 4000 писанок.

III

Виберіть серед запропонованих відповідей дві правильні:

1. Багато цінних експонатів для Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського передали:

- А) Р. Прісняк, Д. Дімнич;
- Б) П. Лукасевич, О. Стич;
- В) І. Стрийський, Г. Герасимович.

2. До експозиції краєзнавчого музею «Бойківщина» (м. Долина) входить:

- А) кімната «Родини Антоновичів»;
- Б) зал «Природа»;
- В) кімната «Родини Вагилевичів».

3. Бойківська хата на два житлові приміщення має назву:

- А) «хата на дві половини»;
- Б) «хата через сіни»;
- В) «хата на вісім кутів».

4. Успенський собор Галича другої пол. XII ст. за своїми масштабами в Київській Русі поступався лише:

- А) церкві Успіння Пресвятої Богородиці в с. Крилос;
- Б) Софії Київській;
- В) Десятинній церкві.

IV

Встановіть відповідність:

1.

А) заснування Музею «Бойківщина» (м. Долина)	1) 2003 р.
Б) відкриття літературно-меморіального музею
Марка Черемшини (м. Снятин)	2) 1949 р.
3) 1980 р.
В) заснування Івано-Франківського державного
художнього музею	

2.

А) відкриття Музею визвольних змагань
Прикарпатського краю (м. Івано-Франківськ)	1) 1997 р.
2) 1994 р.
Б) заснування Музею архітектури та
побуту Прикарпаття (с. Крилос)	3) 1979 р.
В) створення Національного заповідника
«Давній Галич»	

3.

А) спорудження каплиці Святого Василя
(Давній Галич)	1) XVI ст.
2) XVIII ст.
Б) заснування костелу Благовіщення
(сmt. Більшівці)	3) кін. XVII–XVIII ст.
В) спорудження Вірменського костелу
(м. Городенка)	

4.

А) закладання фундаменту Іллінської церкви
(Давній Галич)	1) XII ст.
2) поч. XIII ст.
Б) перша згадка про «Галичину Могилу»
(Давній Галич)	3) XVI ст.
В) спорудження церкви Успіння Пресвятої Богородиці
(Давній Галич)	

Література [1–3; 6; 25; 32–34; 38–42; 46; 48; 54; 59; 60; 66–70; 75].

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КУРСУ

А

Акультурація етнічна – складний процес і результат взаємовпливу етнічних культур, який полягає у сприйнятті однією з них (зазвичай менш розвиненою) елементів іншої, а також поява нових культур.

Архетип – неусвідомлена базова схема уявлень, загальна для всіх людей незалежно від їх етнічної приналежності, мови, культурної традиції і т. д.

Асиміляція – процес етнічної взаємодії уже сформованих етносів, у результаті якого представники одного етносу засвоюють мову й культуру іншого і повністю втрачають попередню етнічну приналежність.

Б

Багатонаціональне суспільство – соціальне об'єднання, до складу якого входять представники великої кількості національних, мовних, релігійних та культурних груп.

Батьківщина – 1) країна, що історично належить певному народові; 2) рідний край, місце народження тієї чи іншої людини.

Бікультуризм – своєрідний «сплав» культур різних етносів, що виникає, як правило, внаслідок акультурації, у якому між різнорідними етнічними елементами виникає певний розподіл сфер впливу.

Білінгвізм (двомовність) – 1) продукт розвитку етномовних процесів, сутність якого полягає в домінуванні двох мов у мовній

сфері суспільства; 2) ситуація використання індивідом двох мов як основного засобу спілкування в різних сферах своєї мовної діяльності.

В

Виставка музейна – музейна експозиція, яка створюється на не-тривалий час та дає змогу музеям демонструвати відвідувачам наявні в її складі колекції пам'яток історії, культури і природи, а також предмети з інших (у т. ч. зарубіжних) музеїв та приватних колекцій.

Вірування – релігійні уявлення людей, які сприймаються без логічного пояснення і становлять основу релігійного світогляду, обрядів та ритуалів.

Г

Генеологія – допоміжна історична дисципліна, що вивчає родовід, історію роду, походження окремих осіб.

Генезис – походження, зародження, процес розвитку.

Геноцид – винищення окремих груп населення чи етносів з расових, релігійних, націоналістичних чи інших мотивів.

Д

Деетнізація – процес втрати народом чи його окремими представниками своїх етнічних рис (розпочинається з втрати рідної мови, далі – національної самосвідомості та етнічної ідентифікації).

Демографія – наука про народонаселення, закономірності його розвитку, структуру розподіл на певних територіях.

Депортація – насильницьке переселення груп населення чи навіть цілих районів з їх етнічної Батьківщини або територій тривалого проживання.

Діаспора – представники етнічної спільноти, які перебувають за межами кордонів країни походження внаслідок їх вигнання завойовниками чи загрози геноциду, низки політичних і соціально-економічних чинників, природно-кліматичних катаклізмів.

Дискримінація – обмеження чи позбавлення прав певної категорії громадян за расовою, національною, гендерною приналежністю, релігійними чи політичними переконаннями і т. д.

Духовна культура – система виробничих навиків, народних знань, традицій і звичаїв, які пов’язані з господарським, соціальним і сімейним життям людини, різними видами мистецтва та народної творчості, релігійними уявленнями й віруваннями.

Е

Етнічна адаптація або акомодация – пристосування людини або етнічної групи до кліматичних, соціально-історичних, культурно-побутових та інших чужих фізико-географічних та етнічних середовищ.

Етнічна самосвідомість – усвідомлення людьми своєї приналежності до певного народу чи етносу.

Етнічна територія – місце формування певного етносу (часто не збігається з державним кордоном).

Етногенез – вся сукупність соціально-культурних і біологічних процесів, що проявляються при функціонуванні етносів від виникнення (на основі раніше існуючих компонентів) до формування «обличчя» етнічних спільнот та їх зникнення.

Етнографічна група – локально-територіальна частина етносу, яка вирізняється особливостями традиційної і духовної культури, побуту, діалекту.

Ж

Жаргон – соціальний різновид мовлення, який використовується у межах певної професійної групи людей.

Живопис – вид образотворчого мистецтва, художнє зображення видимого світу фарбами на будь-якій поверхні (полотні, дереві, папері тощо). Поділяється на монументальний, станковий, театральнорекордаційний та мініатюру, а також на жанри (побутовий, історичний, батальний, анімалістичний, портрет, пейзаж, натюрморт).

Життя етносу духовне – сфера життєдіяльності етносу, яка включає особливості світобачення, мислення, свідомості, культури.

З

Звичай етнічний (національний) – 1) складова етнічної традиції; 2) стандартизовані, традиційні для етносу форми поведінки, які відіграють роль засобів соціального регулювання і мають безпосередньо практичне значення.

І

Інкультурація – процес входження людини в культуру, оволодіння етнокультурним досвідом.

Історико-етнографічний регіон – територія, що вирізняється комплексом етнокультурних прикмет (народною архітектурою, одягом, господарськими заняттями тощо) і сформувалась внаслідок ландшафтно-кліматичних, історичних особливостей тощо.

Історико-культурний потенціал – сукупна здатність наявних історико-культурних, природних, соціально-економічних та інших факторів і передумов забезпечувати включення культурної спадщини до соціально-економічного та культурного розвитку певної території.

Історико-культурні ресурси – система об'єктів та явищ культурної спадщини, у тому числі нематеріальних, які мають велике суспільне значення, можуть використовуватись або використовуються для задоволення духовних, пізнавальних і рекреаційних потреб людини та розглядаються як один із факторів економічного, соціального й гуманітарного розвитку суспільства.

Історична пам'ять народу – важливий компонент духовної культури етносу, що дозволяє підтримувати неперервність етнічної еволюції та передавати її наступним поколінням.

К

Консолідація – 1) зміцнення, згрупування, об'єднання навколо певної великої ідеї, реалізації програми; 2) процес злиття відносно самостійних народів і їх великих підрозділів, переважно близьких за мовою і культурою, в єдину спільність.

Корінний етнос – етнос (плем'я, народність, нація), який споконвіку проживає на певній території.

Культура – сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людською спільнотою, які характеризують певний рівень розвитку суспільства.

Культура етнічна – складові матеріальної і духовної культур, які виникли в межах певного етносу й відрізняють їх від інших етнічних і поліетнічних культур.

М

Магія – загальна назва обрядів, в основі яких лежить віра в надзвичайний вплив людини на природні явища, тварин та людей.

Маргіналізація етнічна – процес відриву особи від рідного етносу, рідної культури; розрив взаємозв'язків зі своїм народом, його традиціями, культурою, мовою тощо.

Матеріальна культура – 1) сукупність усіх матеріальних цінностей, створених певною культурою; 2) об'єкти, які реально існують у просторі в певний часовий період (знаряддя праці, житло, одяг, будівлі, домашні тварини тощо).

Меморіальні споруди – архітектурні споруди, призначені для увічнення пам'яті окремих осіб або для уславлення історичних подій.

Менталітет – система переконань, уявлень і поглядів індивідуума або суспільної групи, відтворення сукупного досвіду попередніх поколінь.

Мистецтво – 1) вид людської діяльності, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах, відповідно до певних естетичних ідеалів; 2) досконале вміння в якійсь справі, галузі.

Міграція населення – переміщення людей через кордони тих чи інших територій зі зміною місця проживання назавжди або на більш-менш тривалий час.

Мова міноритарна – мова малочисельного етносу в багатонаціональній державі.

Мовна сім'я – етнографічна класифікація мов народів світу та їх взаємозв'язок, що свідчить про спільне їх походження від одної прамови.

Модернізація – зміни у відповідності з вимогами сучасності, вдосконалення.

Н

Народ – 1) громадяни однієї країни незалежно від їх етнічної приналежності; 2) форма національної та етнічної єдності.

Народна мораль – система поглядів і уявлень, норм і правил, що регулюють поведінку людей та усвідомлюються і дотримуються народом.

Народний етикет – сукупність правил поведінки, ввічливості, котрі прийняті певним народом.

Народні знання – знання, набуті народом упродовж його історичного розвитку.

Національна ідея – акумулятор прогресивних національних програм, політичних ідей, гасел, цінностей, рушій національного прогресу, основа національно-визвольних рухів.

Національна культура – система етнокультурних і соціальних вартостей, символів, інтересів, сподівань, що співзвучні сучасним національним інтересам і настроям етносів.

Національність – 1) приналежність людини (або групи людей) до певної нації; 2) державна приналежність людей.

Нація – історичний тип етносу, соціально-економічна цілісність, яка складається і відтворюється на основі спільності території, економічних зв'язків, мови, особливостей культури, психологічного складу і етнічної самосвідомості.

О

Обряд – 1) узвичаєне, обов’язкове символічне дійство, приурочене до відзначення найбільш важливих подій у житті колективу, родини чи навіть окремої події; 2) традиційні символічні дії, що в образній формі виражають соціально визначні події в житті людини та соціуму.

Обрядові пісні – пісні, які виконуються під час різних народних свят та обрядів. Тісно пов’язані з язичницькими віруваннями.

Обрядовість – сукупність обрядів, усталених символічних дійств, якими супроводжується громадське чи сімейно-побутове життя.

Орнамент – візерунок, побудований на ритмічному повторенні геометричних елементів або стилізованих рослинних чи тваринних мотивів. Виконується засобами живопису, малюнка, скульптури, вишивки.

П

Пережиток – явище, яке чуже сучасному станові громадського й культурного життя, є наслідком пройденого етапу і зберігається членами певної етнічної спільноти за звичкою або з наслідування.

Побут – специфічні форми поведінки людини в її повсякденному житті, у взаємовідносинах між людьми, а також способи застосування предметів, що служать для задоволення матеріальних і духовних потреб.

Поховальні обряди – сукупність дій, пов’язаних із похованням померлого члена роду, сім’ї, що мають постійний традиційний характер.

P

Релігія – віра, особлива система світогляду та світосприйняття, набір культурних, духовних та моральних цінностей, що обумовлюють поведінку людини.

Реставрація – сукупність науково обґрунтованих заходів щодо укріплення (консервації) фізичного стану, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів об'єктів культурної спадщини із забезпеченням збереження їхньої автентичності.

Рід – кровноспоріднена група людей, пов'язана єдиним походженням по материнській чи батьківській лінії.

C

Сепаратизм – 1) прагнення окремих груп населення чи організацій до відокремлення, відособлення; 2) рух за надання частині держави права автономії чи за її повне відокремлення й створення нової держави.

Стереотип – усталена система стандартів культурно-побутових традицій і поведінкових звичок, що передаються соціально-біологічними зв'язками поколінь.

T

Тотемізм – віра у містичний зв'язок, тобто «кровну» спорідненість певного роду, племені з певним видом тварин чи рослин (тотемом).

Традиція – спосіб передачі етнічного досвіду від одного покоління до наступного у вигляді звичаїв, правил поведінки тощо.

У

Урбанізація – зростання ролі міст в розвитку суспільства, який супроводжується ростом і розвитком міських поселень, зростанням питомої ваги міського населення, поширенням міського способу життя в країні, регіоні, світі.

Ф

Фреска – 1) живописний твір, виконаний водяними фарбами на свіжій вогкій штукатурці; 2) картина, написана фарбами по свіжій вогкій штукатурці.

Х

Харизма – сукупність особистих якостей людини, що визначає її здатність подобатися іншим людям і впливати на них.

Храм – культова будівля для виконання релігійних обрядів, богослужіння.

Ц

Церква – культова споруда для проведення богослужінь та обрядів у християнській релігії.

СПИСОК ОСНОВНОЇ ТА ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА

1. Андрусяк Т. Гуцульщина / Т. Андрусяк // Довідник з історії України. А–Я / [за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста]. – К., 2001. – С. 192.
2. Антоник Л. Бойківська вишивка / Л. Антоник // Образотворче мистецтво. – 1999. – № 1/2. – С. 55–56.
3. Андрусяк Т. Бойківщина / Т. Андрусяк // Довідник з історії України. А–Я / [за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста]. – К., 2001. – С. 79.
4. Белень М. Символізм бойківської писанки / М. Белень // Народне мистецтво. – 2003. – № 3/4. – С. 60–62.
5. Бендюг В. Найдавніша згадка про гуцулів / В. Бендюг // Гражда. – 2009. – № 1 (23). – С. 22–26.
6. Білан М.С. Український стрій / М.С. Білан, Г.Г. Стельмашук. – Львів: Априорі, 2011. – 314 с.
7. Білоцерківський В.Я. Історія України : навчальний посібник / В.Я. Білоцерківський. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 535 с.
8. Бучко Д.Г. Походження назв населених пунктів Покуття / Д.Г. Бучко. – Львів: Світ, 1990. – 142 с.
9. Бойки : часопис / [голов. ред. Л. Сікора]. – Дрогобич: Коло, 2002. – 445 с.
10. Борис М. Долинщина земля бойків : фотоальб / М. Борис. – Долина, 2003. – 128 с.

11. Видатні постаті в історії України (IX–XIX ст.): короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В.І. Гусев, О.Г. Сокирко, В.Г. Червінський. – К.: Вища школа, 2002. – 359 с.
12. Витвицький С. Історичний нарис про гуцулів / С. Витвицький. – Коломия: Світ, 1993. – 96 с.
13. Габорак М. Гуцульська топонімія в «Історичному нарисі про гуцулів» С. Витвицького / М. Габорак // Вісник Прикарпатського університету. – Івано-Франківськ, 2008. – Вип. 19/20. – С. 46–52.
14. Габорак М. Назви поселень Івано-Франківщини (Бойківщина, Гуцульщина та Опілля) : історико-етимологічний словник / М. Габорак. – Івано-Франківськ – Снятин, 2007. – 200 с.
15. Гембарська В. Архітектура Опілля / В. Гембарська // Дністрова хвиля. – 2001. – 7 вересня. – С. 3.
16. Гембарська В. Дерев'яна церковна архітектура Опілля / В. Гембарська // Дністрова хвиля. – 2002. – 18 січня. – С. 5.
17. Гембарська В. Дерев'яні церкви Опілля. Архітектурно-планувальне вирішення та типологія / В. Гембарська // Збереження та використання культурної спадщини України: проблеми та перспективи. – Галич, 2004. – С. 162–170.
18. Гембарська В. Церковна дерев'яна архітектура Опілля / В. Гембарська // Дністрова хвиля. – 2001. – 16 листопада. – С. 4.
19. Глушко М. Історико-етнографічне районування Галичини: сучасний стан / М. Глушко // Карпати. Людина. Етнос. Цивілізація. – 2009. – № 1. – С. 8–17.

20. Грабовецький В.В. Ілюстрована історія Прикарпаття: з найдавніших часів до I половини XVII ст. / В.В. Грабовецький. – 2-е доп. вид. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2002. – Т. 1. – 432 с.
21. Грабовецький В.В. Ілюстрована історія Прикарпаття: XVII–XVIII ст. / В.В. Грабовецький. – 2-е доп. вид. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003. – Т. 2. – 344 с.
22. Грабовецький В.В. Ілюстрована історія Прикарпаття: тисячолітній літопис Гуцульщини / В.В. Грабовецький. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004. – Т. 3. – 464 с.
23. Грабовецький В.В. Історичні знання в Західній Україні (XVI–XVIII ст.) : посібник-хрестоматія / В.В. Грабовецький. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2000. – 80 с.
24. Грабовецький В. Історія Івано-Франківська (Станіславова): з найдавніших часів до початку XX ст. / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. – Ч. 1. – 304 с.
25. Дмитрушко В. Сучасні магічні обрядодії на Бойківщині, приурочені до різдвяного циклу свят / В. Дмитрушко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – Серія : Історія. – 2006. – № 82–84. – С. 19–20.
26. Етнографічні регіони Прикарпаття: матеріальна і духовна культура : рек. бібліогр. покажч. / [уклад. В. Дволітка; відп. за вип. Л. Бабій]. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2009. – 79 с.
27. Етнографія України : навчальний посібник / [гол. ред. С. Макарчук]. – Львів: Світ, 1994. – 520 с.

28. ЗУНР в пам'ятках історії та культури Прикарпаття : історико-краєзнавче дослідження / Б. Гаврилів, В. Великочий, С. Дерев'янка. – Івано-Франківськ: Плай, 1999. – 127 с.
29. Івано-Франківськ в пам'ятниках історії та культури / В. Грабовецький, Б. Гаврилів, Г. Карась. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. – 130 с.
30. Історичні постаті Прикарпаття / В. Грабовецький, Я. Треф'як. – Снятин: Над Прутом, 1996. – 72 с.
31. Історія України в особах: Литовсько-Польська доба / О. Дзюба, М. Довбищенко та ін. – К.: Україна, 1997. – 272 с.
32. Кирчів Р.Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини / Р.Ф. Кирчів. – К.: Наук. думка, 1978. – 174 с.
33. Космічна О.Ю. Традиційне вбрання українців / О.Ю. Космічна. – К.: Балтія-Друк, 2008. – Т. 1. Лісостеп. Степ. – 160 с.
34. Космічна О.Ю. Традиційне вбрання українців / О.Ю. Космічна. – К.: Балтія-Друк, 2011. – Т. 2. Полісся. Карпати. – 160 с.
35. Кочкін І. Генетичний слід доісторичних міграцій в етнічному населенні Карпат: інформація про гуцулів, лемків, бойків / І. Кочкін, О. Нікітін // Карпати. Людина. Етнос. Цивілізація. – 2009. – № 1. – С. 34–36.
36. Кочкін І. Поселення Трипільської культури в історичному центрі Івано-Франківська / І. Кочкін // На вівтар історії України : Ювілейний збірник на пошану академіка АН Вищої школи України, професора В. В. Грабовецького. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 359–365 .

37. Коломийки Прикарпаття / [збирач та впоряд. Я. Куняк]. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. – 600 с.
38. Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини : альбом / [автор і упорядник О. А. Кратюк]. – К., 1991. – 208 с.
39. Кайндль Р.Ф. Гуцули: їх життя, звичаї та народні перекази / Р.Ф. Кайндль. – Чернівці: Молодий буковинець, 2000. – 208 с.
40. Карповець Н.В. Бойки / Н.В. Карповець // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. С. –178–179.
41. Ковпак Л. Бойки. Бойківщина / Л. Ковпак // Малий словник історії України. – К., 1997. – С. 63–64.
42. Кляшторна Н. Неповторний світ Бойківщини : етнографічні замітки / Н. Кляшторна // Галичина. – 2003. – 4 вересня – С. 2.
43. Лесюк М. Основні риси покутського говору / М. Лесюк // Етнос і культура. – 2003. – № 1. – С. 71–78.
44. Левкун Я. Володимир Шухевич / Я. Левкун // Край. – 2009. – травень. – № 21. – С. 4.
45. Лехман Т. Народознавчі джерела про наше коріння. Етноси Галичини: бойки, гуцули, лемки / Т. Лехман // Гуцульський календар. Вип. 13. – Верховина, 2008. – С. 65–66.
46. Лобурак І. Сакральні сюжети і мотиви в гончарстві Покуття / І. Лобурак, З. Терлецький // Народне мистецтво. – 1997. – № 1. – С. 52–53.
47. Мальовнича Бойківщина // Михайлів Л. Рожнятів і околиці : історико-краєзнавча книга / Л. Михайлів. – Снятин, 2000. – С. 112–136.

48. Музей народного мистецтва Гуцульщини : путівник по музею в місті Коломиї. – Ужгород: Карпати, 1970. – 108 с.
49. Політична історія України ХХ століття: підручник / А.І. Кудряченко, Г.І. Калінічева, А.А. Костира. – К.: МАУП, 2006. – 694 с.
50. Полонська-Василенко Н. Історія України: в 2 т. / Н. Полонська-Василенко. – К.: Либідь, 1993. – Т. 1.: До середини XVII століття. – 601 с.
51. Полонська-Василенко Н. Історія України: в 2 т. / Н. Полонська-Василенко. – К.: Либідь, 1993. – Т. 2.: Від середини XVII століття до 1923 року. – 608 с.
52. Паньків М. Весілля у селі Вербівцях на Городенщині / М. Паньків. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2000. – 108 с.
53. Паньків М. Етнографічний територіальний поділ Івано-Франківщини: перехідні зони / М. Паньків // Етнос і культура. – 2008. – № 4/5. – С. 162–169.
54. Паньків М. Народна їжа на Покутті / М. Паньків // Берегиня. – 2006. – № 2. – С. 67–82.
55. Паньків М. Коляда на Покутті / М. Паньків // Берегиня. – 2002. – № 4. – С. 43–48.
56. Паньків М. Чи знаємо ми свій рід? : Опілля / М. Паньків // Галичина. – 2001. – 25 вересень – С. 5.
57. Петровський В.В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко. – Харків, 2007. – 592 с.

58. Пісні з Покуття : [пісні, записані у с. Вербівці Городенківського р-ну М. Андрусяком та М. Паньківим]. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. – 280 с.
59. Попадюк М. Скарби покутської родини / М. Попадюк. – Снятин: Прут-Принт, 2000. – 96 с.
60. Прикарпаття: спадщина віків / [голов. ред. М. Кугутяк]. – Львів: Манускрипт-Львів, 2006. – 567 с.
61. Радевич-Винницький Я. Бойківський говір / Я. Радевич-Винницький // Енциклопедія сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. – С. 180–181.
62. Русин Г. Формування духовних цінностей дітей засобами народних культур етнографічних груп Прикарпаття / Г. Русин // Джерела. – 2002. – № 3. – С. 107–112.
63. Сокіл Н. Народна географічна термінологія Гуцульщини та Бойківщини / Н. Сокіл // Вісник Прикарпатського університету. – Серія : Філологія. – Івано-Франківськ, 2008. – Вип. 19/20. – С. 43–46.
64. Сохан М. Весняні свята на Опіллі / М. Сохан // Дністрова хвиля. – 2000. – 28 квітня – С. 5.
65. Сокіл Н. Народна географічна термінологія Гуцульщини та Бойківщини / Н. Сокіл // Вісник Прикарпатського університету. – Серія : Філологія. – Вип. 19/20. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 43–46.
66. Сеньків І. Гуцульська спадщина: праці з життя і творчості гуцулів / І. Сеньків. – К.: Українознавство, 1995. – 512 с.

67. Слободян О. Гончарні осередки та майстри Гуцульщини і Покуття XIX–XX ст. / О. Слободян // Історія Гуцульщини / [голов. ред. М. Домашевський]. – Львів, 2001. – Т. 6. – С. 417–435.
68. Ткачук Я. Узорне ткацтво на Покутті / Я. Ткачук // Ямгорів : літ.-краєзн. і мистец. альм. – Городенка, 2005. – № 13/14. – С. 177–183.
69. Турковський М. Етнографічна виставка Покуття в Коломиї / М. Турковський / [пер. з пол. А.Б. Ємчук; вступ. ст. М.М. Васильчука]. – Коломия, 2004. – 40 с.
70. Українська старовина: мистецтво Гуцульщини та Покуття / [гол. ред. Т. Зарівна, О. Лоза]. – К. : Родовід, 2002. – 360 с.
71. Хай М. Музика Бойківщини / М. Хай. – К.: Центр дослідження сучасної історії та культури «Родовід», 2002. – 304 с.
72. Хоткевич Г. Гуцули й Гуцульщина / Г. Хоткевич. – Косів: Писаний камінь, 2008. – 39 с.
73. Худаш М.Л. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів / М.Л. Худаш, М.О. Демчук. – К.: Наукова думка, 1991. – 270 с.
74. Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів / М.Л. Худаш. – К. : Наукова думка, 1995. – 562 с.
75. Шпак О. Художні особливості ікон на склі XIX століття з Гуцульщини й Покуття / О. Шпак // Праці НТШ. Краєзнавство. – Косів, 2006. – Т. 2. – С. 263–269.
76. Якимович Г.І. Науково-експедиційні дослідження на Бойківщині / Г. І. Якимович // Берегиня. – 2008. – № 3. – С. 25–30.

ДОДАТКОВА

77. Вардзарук Л. Гуцульщина: до питання про її етнографічні межі на Прикарпатті / Л. Вардзарук // Галичина. – 1996. – 31 липня. – С. 3.
78. Бець Д. Гуцульське село Ільці / Д. Бець, М. Бойчук. – Верховина, 2002. – 112 с.
79. Білоус В. Етнографічні дослідження на західноукраїнських землях у третій чверті ХІХ ст. / В. Білоус. – Львів, 2000. – 187 с.
80. Вардзарук Л. Гуцульщина: до питання про її етнографічні межі на Прикарпатті / Л. Вардзарук // Галичина. – 1996. – 31 липня. – С. 3.
81. Ватаманюк Д. Гуцульщина не загубиться і має перспективу / Д. Ватаманюк // Гуцульський календар 2007. – Верховина, 2007. – № 12. – С. 84–85.
82. Гошко Ю.Г. Звичаєве право населення Українських Карпат та Прикарпаття ХV–ХІХ ст. / Ю.Г. Гошко. – Львів, 1999. – 336 с.
83. Грабовецький В. Національно-визвольні змагання на Долинщині та Калушині в ХVІ–ХVІІІ ст. : наукові записки / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ, 2008. – 111 с.
84. Грабовецький В. Старожитності Тисмениччини. Соціально-економічне становище селян та національно-визвольний рух і антишляхетська опозиція на Тисмениччині в ХVІІ–ХVІІІ ст. / В. Грабовецький, В. Харитон. – Івано-Франківськ, 2000. – Вип. 1. – 32 с.
85. Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського Собору Святого Воскресіння / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. – 88 с

- 86.** Данилюк А.Г. Давня архітектура українського села : етнографічний нарис / А. Г. Данилюк. – К. : Техніка, 2008. – 254 с.
- 87.** Данилюк А. Українська хата / А. Данилюк. – К. : Наукова думка, 1991. – 110 с.
- 88.** Коритко Р. Стратин – село Опільського краю : історико-краєзнавчий нарис / Р. Коритко. – Львів: Тріада плюс, 2003. – 248 с.
- 89.** Коритко Р. Чесники – давнє село Опільського краю / Р. Коритко. – Львів: Тріада плюс, 2005. – 386 с.
- 90.** Костючок П. Етнополітична консолідація гуцулів у кінці 1930-х рр. / П. Костючок // Карпати. Людина. Етнос. Цивілізація. – 2009. – № 1. – С. 127–132.
- 91.** Паньків М. Чи знаємо свій рід? : Бойківщина / М. Паньків // Галичина. – 2001. – 20 вересень. – С. 5.
- 92.** Радевич-Винницький Я. Бойківщина / Я. Радевич-Винницький // Енциклопедія сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. – С. 181–182.
- 93.** Стельмащук Г. Квітка на капелюсі (атрибути-символи на обрядових і святкових головних уборах українців) / Г. Стельмащук // Берегиня. – 2001. – № 1. – С. 15–20.
- 94.** Савчук М. Коломийська Гуцульщина / М. Савчук // Гражда. – 2006. – № 14. – С. 4–7.

Навчальне видання

НАДІЯ КІНДРАЧУК

КУЛЬТУРА І ПАМ'ЯТКИ ПРИКАРПАТТЯ

**методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи
студентів денної форми навчання напряму підготовки «Туризм»**

К 90

Культура і пам'ятки Прикарпаття : методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання напряму підготовки «Туризм» / Кіндрачук Н.М. – Івано-Франківськ: НАІР, 2013. – 56 с.

Літературне редагування: **Олександр Поздняков**

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк. 3,24

Наклад 300 прим.

Івано-Франківськ,

Височана, 18, Видавництво «НАІР»

(0342) 50-57-82, 0504336793

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувальників видавничої продукції № 4191 від 12.11.2011 р.